

NOTITIE

Aan Waterschap Brabantse Delta
T.a.v. Ron Nouws
Van K. Maartense / J. Willemsen
Gecontroleerd S. Tummers / F. Reijngoudt
door
Datum 20 mei 2019
Referentie 1806267A00-N19-090
Onderwerp Beverinventarisatie Waalwijk - Zuiderkanaal

Postbus 75,
4140 AB Leerdam
Prins Mauritsstraat 17,
4141 JC Leerdam
T +31 88 99 04 800

1.1 Aanleiding

Het waterschap Brabantse Delta is voornemens om het watersysteem aan te passen en het peil in het Zuiderafvoerkanaal te verhogen.

Voor onderhavig project is daarom in april 2018 een quickscan uitgevoerd (Ecologica, 2018). Gedurende dit onderzoek is alleen het voorkomen van de bever in de Sprangse Sloot vastgesteld. In 2019 heeft aanvullend onderzoek plaatsgevonden (RPS, 2019) en is zowel het voorkomen van bever in de Sprangse Sloot als in het Zuiderkanaal vastgesteld. Het voorkomen van bevers is ook door het waterschap vastgesteld op een aantal locaties in het projectgebied. Uit deze onderzoeken is geconcludeerd dat de geplande werkzaamheden mogelijk een negatief effect hebben op het leefgebied van de bever en nader onderzoek nodig is om de aanwezigheid van bever en de functie van het gebied voor bever vast te stellen. Het uitgevoerde nader onderzoek naar bever wordt in deze notitie beschreven.

1.2 Projectomschrijving

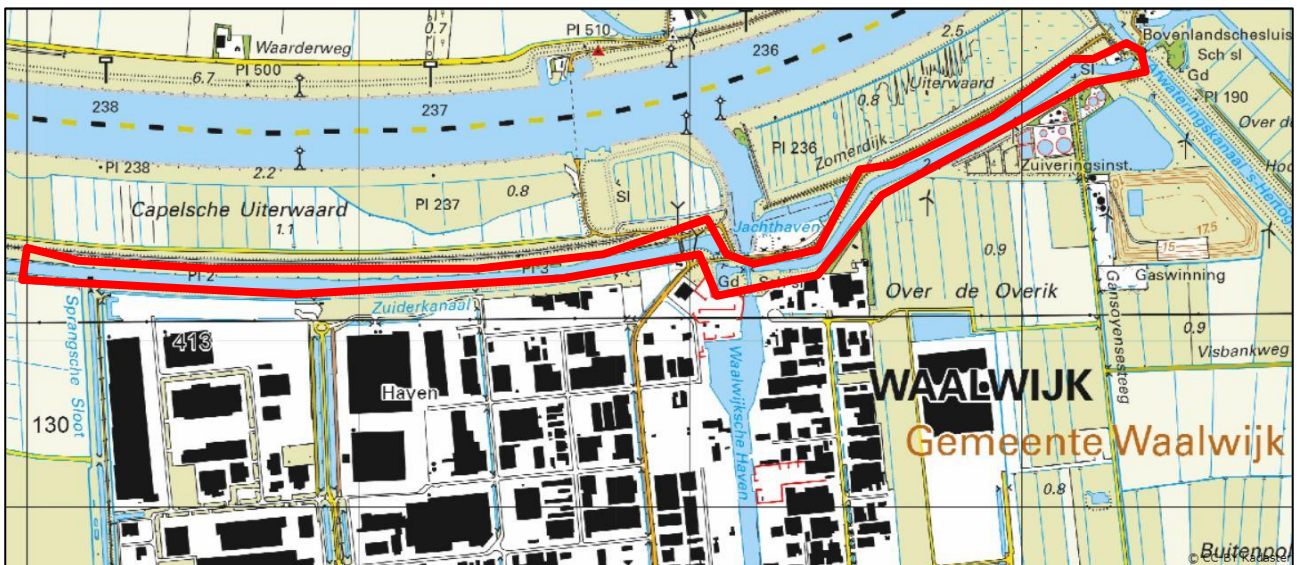
1.2.1 Projectgebied

Hieronder is een algemene beschrijving gegeven van het projectgebied. Het projectgebied kan opgedeeld worden in verschillende projectlocaties waar werkzaamheden zullen plaatsvinden. De verschillende projectlocaties worden verder toegelicht in paragraaf 1.2.2.

Het Zuiderkanaal is gelegen ten noorden van Waalwijk en ligt parallel aan de Bergsche Maas. Ten zuiden wordt het projectgebied begrensd door een industrieterrein. Het te onderzoeken gebied heeft een lengte van circa 6 km (3 km per oever). De Amersfoortcoördinaten zijn: 130-413, 131-413, 132-413 en 133-413. In figuur 1 is de ligging van het projectgebied aangegeven.

Het gebied bestaat uit rivierlandschap met een rivier en beek-begeleidende begroeiing op de oever. De dijken aan weerszijden van het kanaal worden beweide door schapen. In de omgeving liggen meerdere landbouwpercelen. De oevers van het kanaal zijn voor het grootste deel voorzien van beschoeiing van houten palen met daarachter doek. In figuur 2 zijn foto's van het projectgebied weergegeven. Langs het kanaal is verschillende vegetatie aanwezig in de vorm van struiken, bomen, ruigtes en rietkragen.

De ligging van het onderzoeksgebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: Ligging van het onderzoeksgebied aangegeven in rood (Bron: pdokviewer.pdok.nl)

Figuur 2: Foto's projectgebied gezien vanaf de noordkant van de oever en dijk richting het zuiden

Figuur 3: Beversporen (uittreedplaats en burcht) aan de noordelijke oever van het Zuiderkanaal

1.2.2 Werkzaamheden

Op meerdere projectlocaties worden werkzaamheden uitgevoerd. Hieronder worden de werkzaamheden per projectlocatie beschreven.

Projectlocatie 'baggeren'

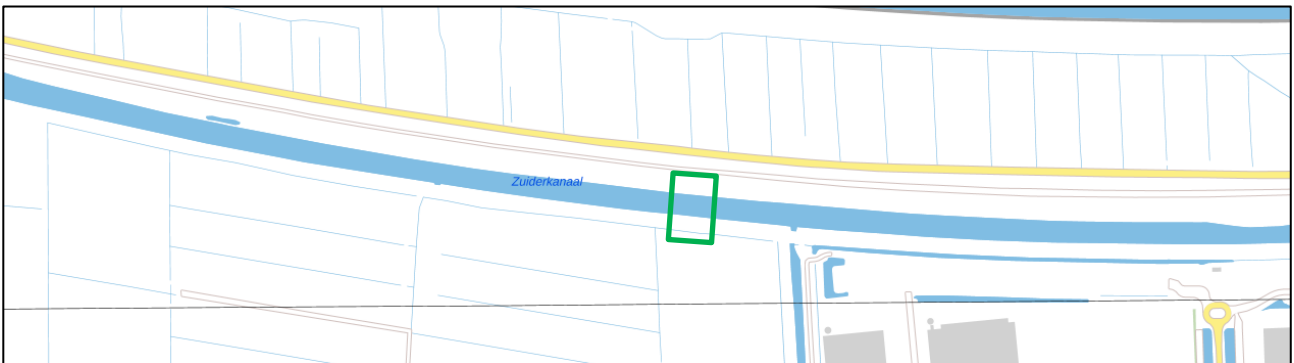
Baggeren van de watergang, deze werkzaamheden vallen onder beheer en onderhoud. Een minimale hoeveelheid wordt gebaggerd om de legger van de watergang voldoende groot te houden. De oeverkanten blijven hierbij ongemoeid. Zie figuur 4 voor de ligging van de projectlocatie baggeren.

Figuur 4: Ligging van projectlocatie baggeren (rood vlak) (Bron: pdokviewer.pdok.nl)

Projectlocatie 'zwaaiikom'

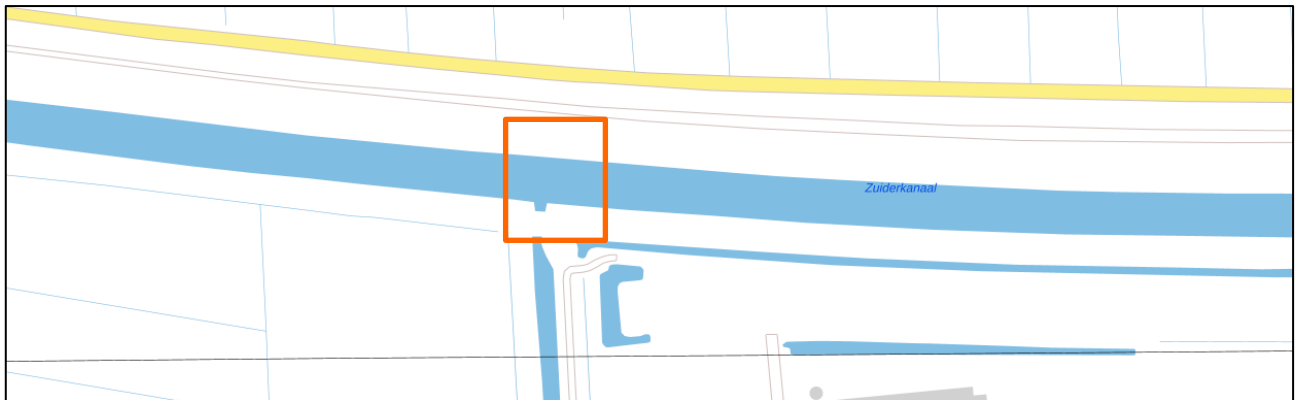
Er wordt een inham (zwaaiikom) gegraven om een schip voor beheer en onderhoud te kunnen laten draaien in het Zuiderkanaal. De afmetingen van de inham zijn 3,0 m over een lengte van 15 m met een ontgravingsdiepte van 2 m. Het is nog niet bekend of de zwaaiikom in de noordelijke of zuidelijke oever van het Zuiderkanaal wordt gesitueerd. Zie figuur 5 voor de ligging van de projectlocatie zwaaiikom.

Figuur 5: Ligging van projectlocatie zwaaiikom (groen omlijnd) (Bron: pdokviewer.pdok.nl)

Projectlocatie 'grond dam met gemalen'

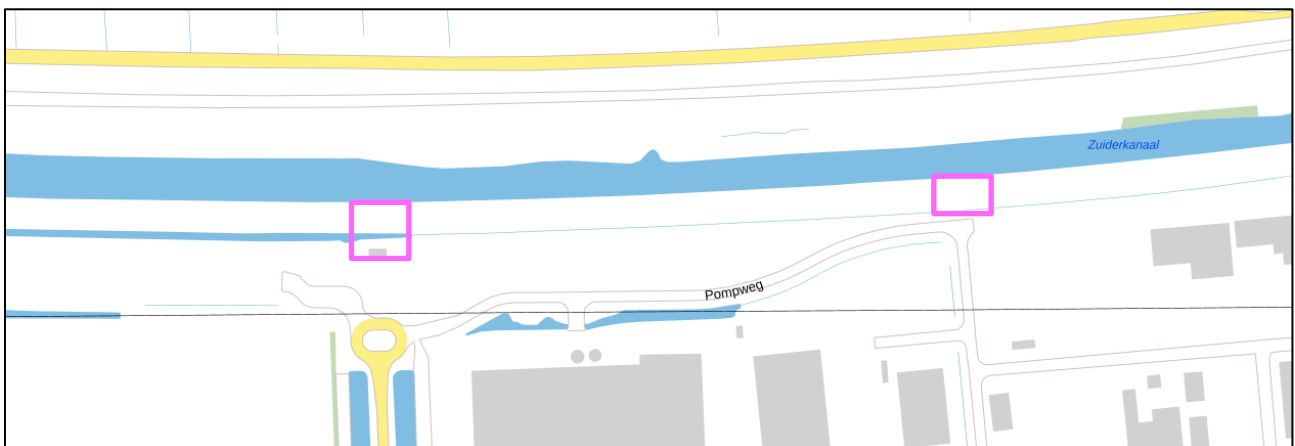
Een gronddam wordt aangelegd in het verlengde van een onderhoudspad ten westen van het bedrijventerrein van Haven 7. De gronddam loopt van de zuidelijke oever naar de noordelijke oever van het Zuiderkanaal. In de gronddam worden twee gemalen verwerkt. Zie bijlage 1 voor het ontwerp van de gronddam en figuur 6 voor de ligging van de projectlocatie.

Figuur 6: Ligging van projectlocatie gronddam met gemalen (oranje omlijnd) (Bron: pdokviewer.pdok.nl)

Projectlocatie 'knijpstuw en duiker'

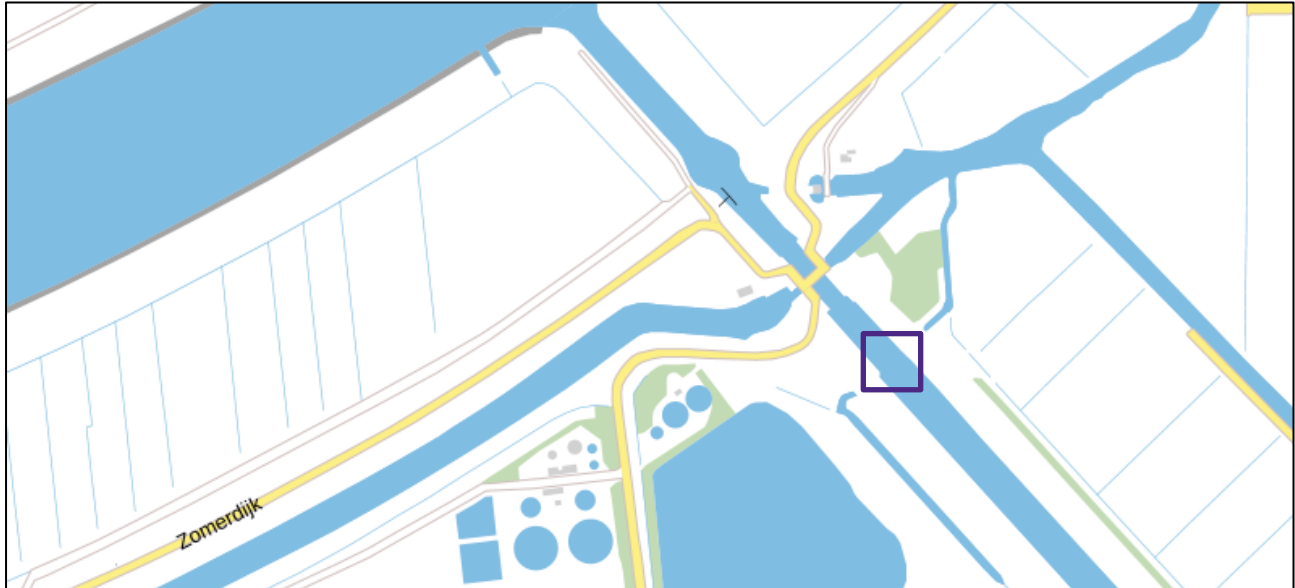
Op twee locaties wordt een verbinding gelegd tussen Haven 7 en het Zuiderkanaal door het plaatsen van een knijpstuw van 1 m breed en een duiker Ø 900 door de kering. Deze werkzaamheden vinden plaats door middel van een gestuurde boring vanaf Haven 7. De oevers van het Zuiderkanaal blijven zoveel als mogelijk ongemoeid. Zie figuur 7 voor de ligging van de projectlocatie knijpstuw en duiker.

Figuur 7: Ligging van projectlocatie knijpstuw en duiker (roze omlijnd) (Bron: pdokviewer.pdok.nl)

Projectlocatie 'sifon'

Op de projectlocatie wordt een sifon afgesloten door de aanwezige stuw in de watergang op te hogen.

Figuur 8: Ligging van projectlocatie sifon (paars omlijnd) (Bron: *pdokviewer.pdok.nl*)

Alle projectlocaties

Op alle projectlocaties vindt het aan- en afvoeren van materiaal en materieel plaats. Aanwezige houtige vegetatie wordt behouden, daarnaast worden geen nieuwe beschoeiingen langs het kanaal aangelegd.

Door het uitvoeren van de maatregelen ten behoeve van de waterhuishouding wordt het waterpeil in het Zuiderkanaal verhoogd.

De werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode januari 2020 tot en met juni 2021. De exacte planning voor de werkzaamheden is nog niet bekend.

1.3 Werkwijze vervolgonderzoek bever

1.3.1 Werkwijze

Het onderzoek naar bevers wordt uitgevoerd volgens het Kennisdocument bever van BIJ12. Tijdens het onderzoek wordt in beeld gebracht waar voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of (essentieel) functioneel leefgebied van de bever aanwezig is. Vraatsporen, burchten, dammen, geursporen en wissels worden in kaart gebracht.

Aangenomen kan worden dat geen bevers in het gebied aanwezig zijn als geen actieve beversporen zijn aangetroffen bij twee inventarisatieronden uitgevoerd door een beverdeskundige in een potentieel geschikt gebied. Eén van deze veldbezoeken moet in het bladerloze seizoen, bij voorkeur maart-april plaatsvinden.

1.3.2 Veldbezoek

Het veldonderzoek is uitgevoerd door een ter zake kundig persoon van RPS. Op twee momenten is een inventarisatie uitgevoerd naar actieve beversporen binnen het aangegeven projectgebied. In onderstaande tabel staan de gegevens van de twee uitgevoerde veldonderzoeken (tabel 1).

Tabel 1: Overzicht van de algemene inventarisatiegegevens (bron: KNMI)

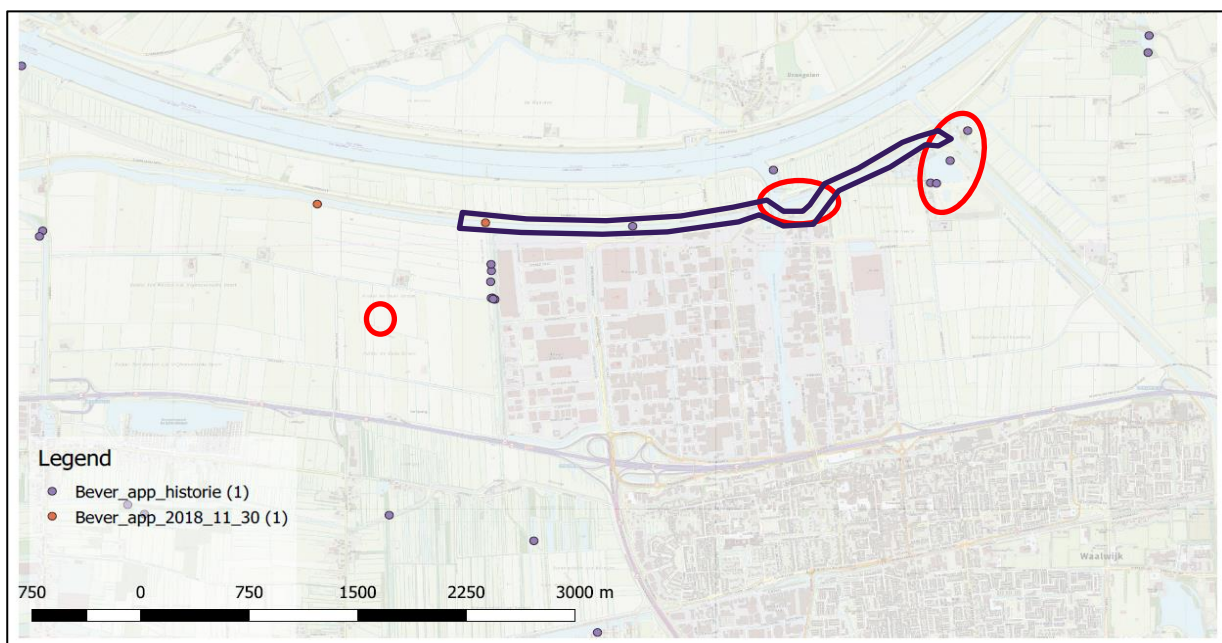
Datum	Temperatuur	Windkracht	Bewolking	Ter zake kundig persoon	Doel onderzoek
13-03-2019	10 °C	4-6 Bft	Bewolkt, regen	J. Willemsen	Aanvullend onderzoek bever
24-04-2019	15 °C	1 Bft	Onbewolkt, zon	J. Willemsen K. Maartense	Aanvullend onderzoek bever

Tijdens de veldbezoeken is de oever van het Zuiderkanaal aan beide kanten geïnventariseerd op actieve beversporen. Hierbij zijn waarnemingen van aanwezige bevers, knaagsporen, prenten, uittreedplaatsen, burchten en hollen genoteerd.

1.4 Resultaten

1.4.1 Bever

In en om het gebied zijn waarnemingen bekend van bever in het projectgebied. Dit betreft zowel gegevens uit de NDFF als gegevens van het waterschap Brabantse Delta. In figuur 9 is aangegeven op welke locaties bevers zijn waargenomen door het waterschap Brabantse Delta en waarnemingen uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).

Figuur 9: Projectlocatie (paars omlijnd) met waarnemingen van de bever uit de NDFF (rode cirkels) en waarnemingen van het waterschap Brabantse Delta (paarse en oranje punten)

In bijlage 2 zijn alle waarnemingen van exemplaren van bevers en actieve beversporen weergegeven. Hieronder worden de bevindingen per projectlocatie toegelicht.

Projectlocatie 'baggeren'

Tijdens de veldinventarisaties zijn op de projectlocatie 'baggeren' actieve beversporen waargenomen. In de oever aan de noordkant is halverwege een burcht aangetroffen. Deze is mogelijk in gebruik. De beschoeiing is op sommige plaatsen niet meer intact waardoor deze als uittreedplaats gebruikt kunnen worden. Daarnaast zijn holen aangetroffen in de noordelijke oever die mogelijk in gebruik zijn als rustplaats. Over de hele lengte van de noordelijke oever zijn knaagsporen en uittreedsporen gevonden tot aan de dijk bij de Zomerdijk en Sluisweg. Ten oosten van deze dijk zijn geen beversporen meer waargenomen.

Aan de zuidelijke oever zijn geen verblijfplaatsen waargenomen. Wel zijn op verschillende locaties knaagsporen waargenomen waarvan is geconstateerd dat deze meerdere weken/maanden oud zijn vanwege de verkleuring van de knaagsporen in het hout. De zuidelijke oever is in mindere mate geschikt als verblijfplaats voor de bever. Deze is smaller dan de noordelijke oever en bevat minder geschikte vegetatie. Op een aantal plaatsen zijn wel uittreedsporen waargenomen. De zuidelijke oever wordt mogelijk wel gebruikt als migratieroute en maakt onderdeel uit van een groter foerageergebied.

Tijdens het veldonderzoek op 13 maart jl. is een zwemmende bever waargenomen in het Zuiderkanaal. De bever is voor meerdere minuten zwemmend waargenomen. Tijdens het veldonderzoek kon niet onderzocht worden of de bever naar zijn burcht is gezwommen of in het riet is gaan rusten. Dit komt omdat de zwemmende bever na het onderduiken niet meer is waargenomen.

Projectlocatie 'zwaaiikom'

Tijdens de veldinventarisaties zijn op de projectlocatie 'zwaaiikom' over de hele lengte van de noordelijke oever van het Zuiderkanaal actieve beversporen waargenomen (zie figuur 9). Aan de zuidkant van Zuiderkanaal zijn tijdens de veldinventarisaties geen beversporen waargenomen. Dit is te verklaren doordat recent de aanwezige knotwilgen zijn geknot en de aanwezige takken, en daarmee ook de knaagsporen, verwijderd zijn van de projectlocatie. Gedurende een eerdere inventarisatie (28 januari 2019), voor de aanvullende quickscan, zijn wel knaagsporen waargenomen aan de takken bij de knotwilgen.

Langs beide oevers zijn geen holen of burchten aangetroffen van bever, waardoor het voorkomen van vaste rust- en voortplantingsplaatsen op deze projectlocatie uitgesloten kan worden. Het projectgebied maakt deel uit van een groter foerageergebied van bever en kan gebruikt worden als migratieroute.

Projectlocatie 'gronddam met gemalen'

Tijdens de veldinventarisaties zijn op de projectlocatie 'gronddam met gemalen' over de hele lengte van de noordelijke oever van het Zuiderkanaal actieve beversporen waargenomen (zie figuur 9). Daarnaast is ook een beverhol aangetroffen die mogelijk in gebruik is als rustplaats van bever.

Langs de zuidelijke oever zijn geen sporen van bever waargenomen. Langs de Sprangse Sloot (dwarswatergang, ten zuiden van de projectlocatie) zijn wel veel sporen van bever waargenomen, net als een beverburcht. De zuidelijke oever maakt deel uit van een groter foerageergebied van bever en kan gebruikt worden als migratieroute.

Projectlocatie 'knijpstuw en duiker'

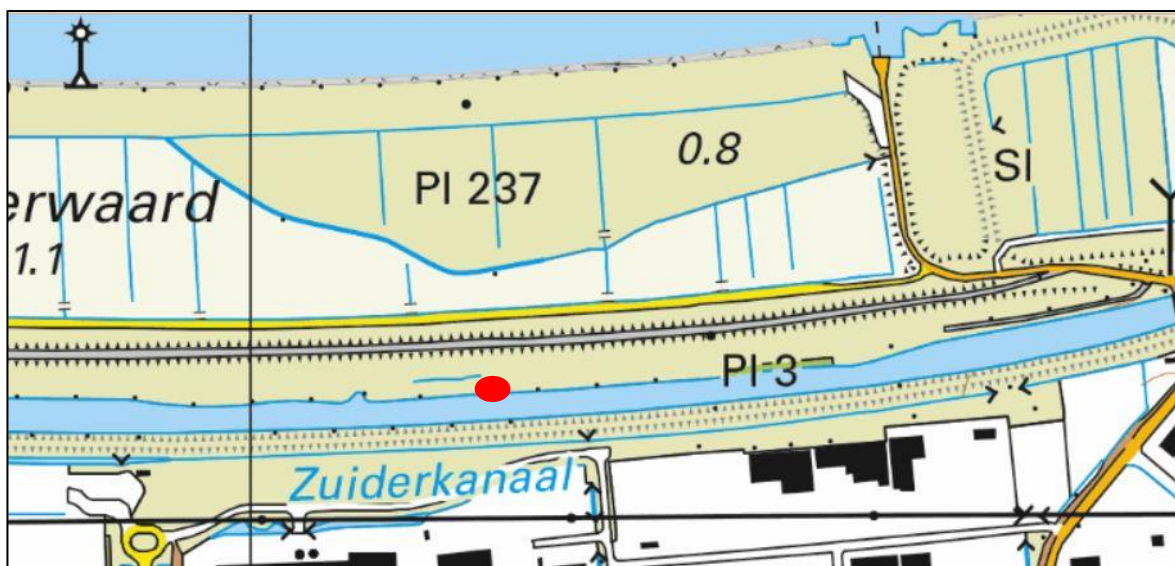
Aan de zuidelijke oever zijn geen verblijfsplaatsen waargenomen. Wel zijn op verschillende locaties knaagsporen waargenomen waarvan is geconstateerd dat deze meerdere weken/maanden oud zijn vanwege de verkleuring van de knaagsporen in het hout, zie bijlage 2. De zuidelijke oever is in mindere mate geschikt als verblijfsplaats voor de bever. Deze is smaller dan de noordelijke oever en bevat minder geschikte vegetatie. Op een aantal plaatsen zijn wel uittreedsporen waargenomen. De zuidelijke oever wordt mogelijk gebruikt als migratieroute en maakt onderdeel uit van een groter foerageergebied.

Projectlocatie 'sifon'

Aan weerszijden van de watergang zijn geen sporen of verblijfplaatsen van bever waargenomen. Hieruit kan opgemaakt worden dat bever ten tijde van het onderzoek geen gebruik heeft gemaakt van de projectlocatie.

1.4.2 Buizerd

Op de noordelijke oever is in een boom een buizerdnest aangetroffen, met een wegvliegende buizerd vanaf het nest. Dit nest is mogelijk in gebruik als broedlocatie van buizerd. Zie figuur 10 voor de locatie van het buizerdnest. De afstand van de boom met het buizerdnest tot het Zuiderkanaal is circa 20 m.

Figuur 10: Ligging nest van buizerd (rode stip) langs de noordoever van het Zuiderkanaal (Bron: pdokviewer.pdok.nl)

1.5 Te verwachten effecten

1.5.1 Bever

Projectlocatie 'baggeren'

Langs de noordelijke oever is een beverburcht aanwezig en zijn meerdere beverholen aanwezig. De oevers worden niet aangetast door de werkzaamheden waardoor de verblijfplaatsen van bever aanwezig blijven en niet aangetast worden. Wel vindt tijdelijk verstoring plaats. Het foerageergebied is ook ten tijde van de werkzaamheden tijdelijk niet tot minder geschikt voor bever. Wanneer de werkzaamheden afgerond zijn, is het projectgebied weer geschikt als leefgebied voor bever. Op de lange termijn zijn geen negatieve effecten aan de orde gezien de aard van het gebied niet verandert.

De werkzaamheden vallen onder beheer en onderhoud. Indien gewerkt wordt met de gedragscode 'Gedragscode Wet natuurbescherming voor Waterschappen', hoeft geen ontheffing Wet natuurbescherming aangevraagd te worden voor bever.

Projectlocatie 'zwaaiikom'

Op de locatie van de zwaaiikom zijn knaagsporen van bever aangetroffen. Vaste voortplantings- of rustplaatsen van bever ontbreken op deze projectlocatie. De projectlocatie kan wel deel uitmaken van een groter foerageergebied van bever.

De projectlocatie is ten tijde van de werkzaamheden tijdelijk minder geschikt als foerageergebied voor bever. Het verstoren van bevers is tegen de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming dient aangevraagd te worden.

Projectlocatie 'grond dam met gemalen'

Op de projectlocatie is een beverhol aanwezig welke mogelijk in gebruik is als rustplaats. Daarnaast wordt de projectlocatie gebruikt als migratieroute en foerageergebied. Door de werkzaamheden wordt het aanwezige beverhol mogelijk beschadigd of vernield. Daarnaast is de projectlocatie niet meer geschikt als foerageergebied en migratieroute voor bever aangezien deze een barrière zal vormen voor bever. In de omgeving zijn geen andere barrières aanwezig. De bever zal via de oever de barrière moeten overbruggen. Het beschadigen en/of vernielen van verblijfplaatsen van bever en het verstoren van bever betreft een overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming dient aangevraagd te worden.

Projectlocatie 'knijpstuw en duiker'

Op de locatie van de knijpstuw en duiker zijn sporen van bever aangetroffen. Vaste voortplantings- of rustplaatsen van bever ontbreken op deze projectlocatie. Aan de noordkant van het Zuiderkanaal zijn deze wel aanwezig. De beverburcht aan de noordkant van de watergang ligt op circa 420 m afstand tot de westelijke knijpstuw en duiker. Het dichtstbijzijnde beverhol van de oostelijke knijpstuw en duiker ligt op circa 500 m afstand aan de noordkant van de watergang. Aangezien de beverburcht en de beverhol op grotere afstand tot de projectlocatie liggen aan de andere kant van de watergang, worden geen negatieve effecten verwacht op verblijfplaatsen van bever.

Daarnaast kan de projectlocatie deel uitmaken van een groter foerageergebied van bever.

De projectlocatie is ten tijde van de werkzaamheden tijdelijk minder geschikt als foerageergebied voor bever. Aangezien geen actieve knaagsporen van bever zijn aangetroffen op deze projectlocatie, worden geen directe negatieve effecten op individuen verwacht. In de directe omgeving is voldoende (en van hogere kwaliteit) foerageergebied aanwezig, zoals aan de noordelijke oever van het Zuiderkanaal. Het verstoren van bevers is tegen de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming dient aangevraagd te worden.

Projectlocatie 'sifon'

Op en nabij de projectlocatie zijn geen sporen van bever aangetroffen. Negatieve effecten op bever worden op deze projectlocatie niet verwacht, omdat geen activiteit van bever is waargenomen op deze projectlocatie. Op de lange termijn worden geen negatieve effecten verwacht omdat de aard van de projectlocatie niet verandert.

1.5.2 Buizerd

Projectlocatie 'baggeren'

Op de noordelijke oever langs de projectlocatie 'baggeren' is een buizerdnest aangetroffen welke mogelijk in gebruik is. De werkzaamheden vallen onder beheer en onderhoud. Indien gewerkt wordt met de gedragscode 'Gedragscode Wet natuurbescherming voor Waterschappen', hoeft geen ontheffing Wet natuurbescherming aangevraagd te worden voor buizerd. Wel dienen voorschriften opgevolgd te worden om negatieve effecten te voorkomen. De voorschriften dienen uitgewerkt te worden in een ecologisch werkprotocol.

1.6 Conclusie

1.6.1 Bever

Projectlocatie 'baggeren', 'zwaaiikom', 'gronddam met gemalen' en 'knijpstuw met duiker'

Op de projectlocaties 'baggeren' en 'gronddam met gemalen' zijn rust- en voortplantingsplaatsen van de bever waargenomen. De watergang en bijbehorende oevers op de projectlocaties 'baggeren', 'zwaaiikom', 'gronddam met gemalen' en 'knijpstuw met duiker' maken daarbij onderdeel uit van het functionele leefgebied. Werkzaamheden in de watergang en oever kunnen het leefgebied en aanwezige bevers verstoren en op de projectlocaties 'baggeren' en 'gronddam met gemalen' een voortplantingsplaats of rustplaats vernielen of beschadigen. Een verdere toetsing aan de Wet natuurbescherming is noodzakelijk waarbij een ontheffing op de Wet natuurbescherming nodig is.

Indien op de projectlocatie 'baggeren' gewerkt wordt met de gedragscode 'Gedragscode Wet natuurbescherming voor Waterschappen', hoeft geen ontheffing Wet natuurbescherming aangevraagd te worden voor bever.

Projectlocatie 'sifon'

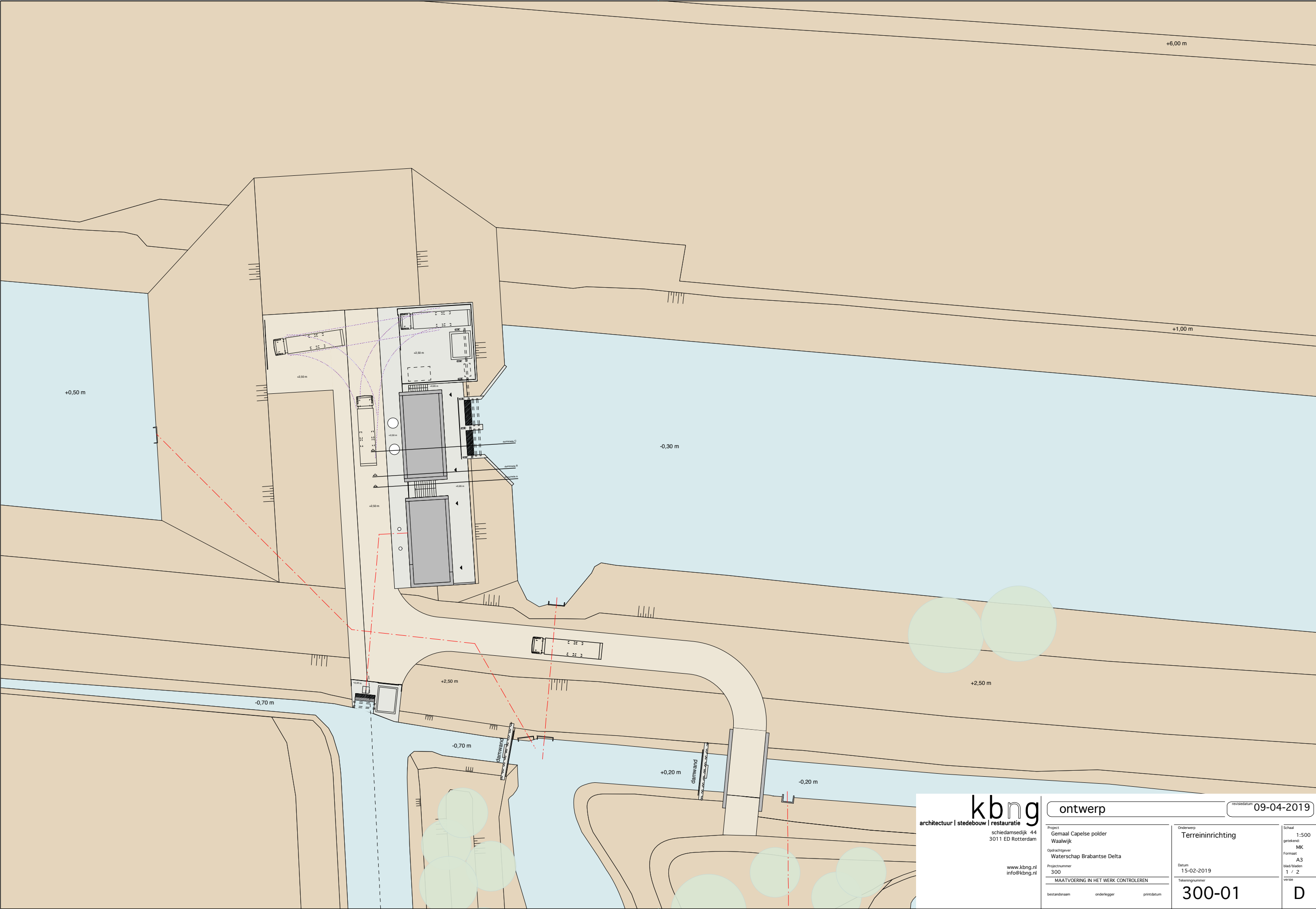
Op de projectlocatie is geen activiteit van bever waargenomen. Negatieve effecten op bever door de werkzaamheden zijn niet aan de orde.

1.6.2 Buizerd

Op de noordelijke oever langs de projectlocatie 'baggeren' is een buizerdnest aangetroffen welke mogelijk in gebruik is. De werkzaamheden vallen onder beheer en onderhoud. Indien gewerkt wordt met de gedragscode 'Gedragscode Wet natuurbescherming voor Waterschappen', hoeft geen ontheffing Wet natuurbescherming aangevraagd te worden voor buizerd. Wel dienen voorschriften opgevolgd te worden om negatieve effecten te voorkomen. De voorschriften dienen uitgewerkt te worden in een ecologisch werkprotocol.

Bijlage

1. Ontwerptekening van gronddam met gemalen

kbng
architectuur | stedenbouw | restauratie

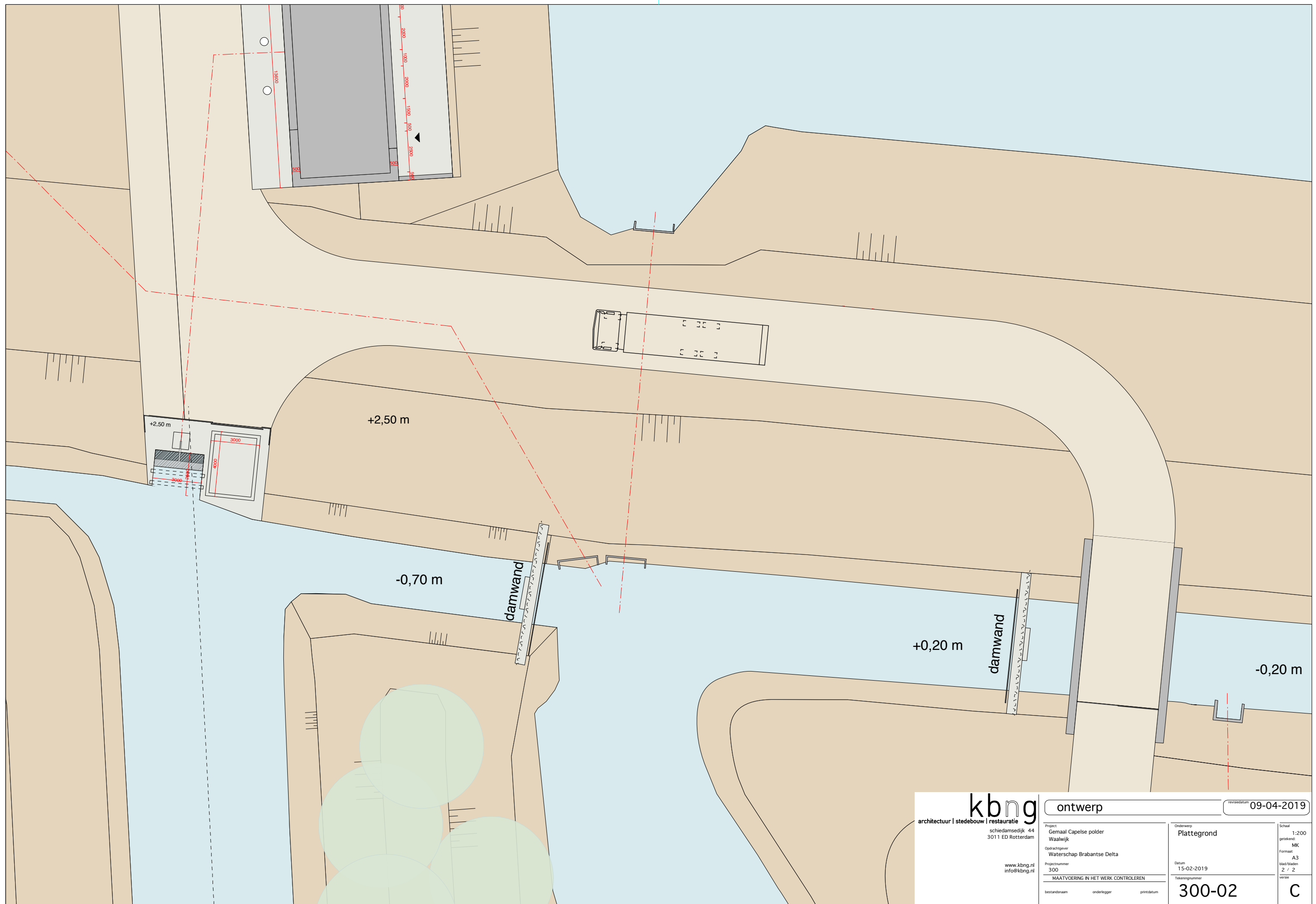
schiedamsedijk 44
3011 ED Rotterdam

www.kbng.nl
info@kbng.nl

ontwerp

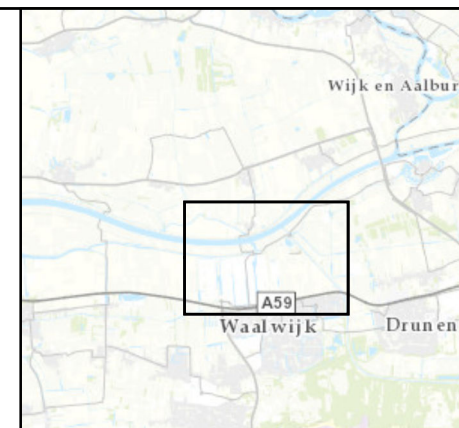
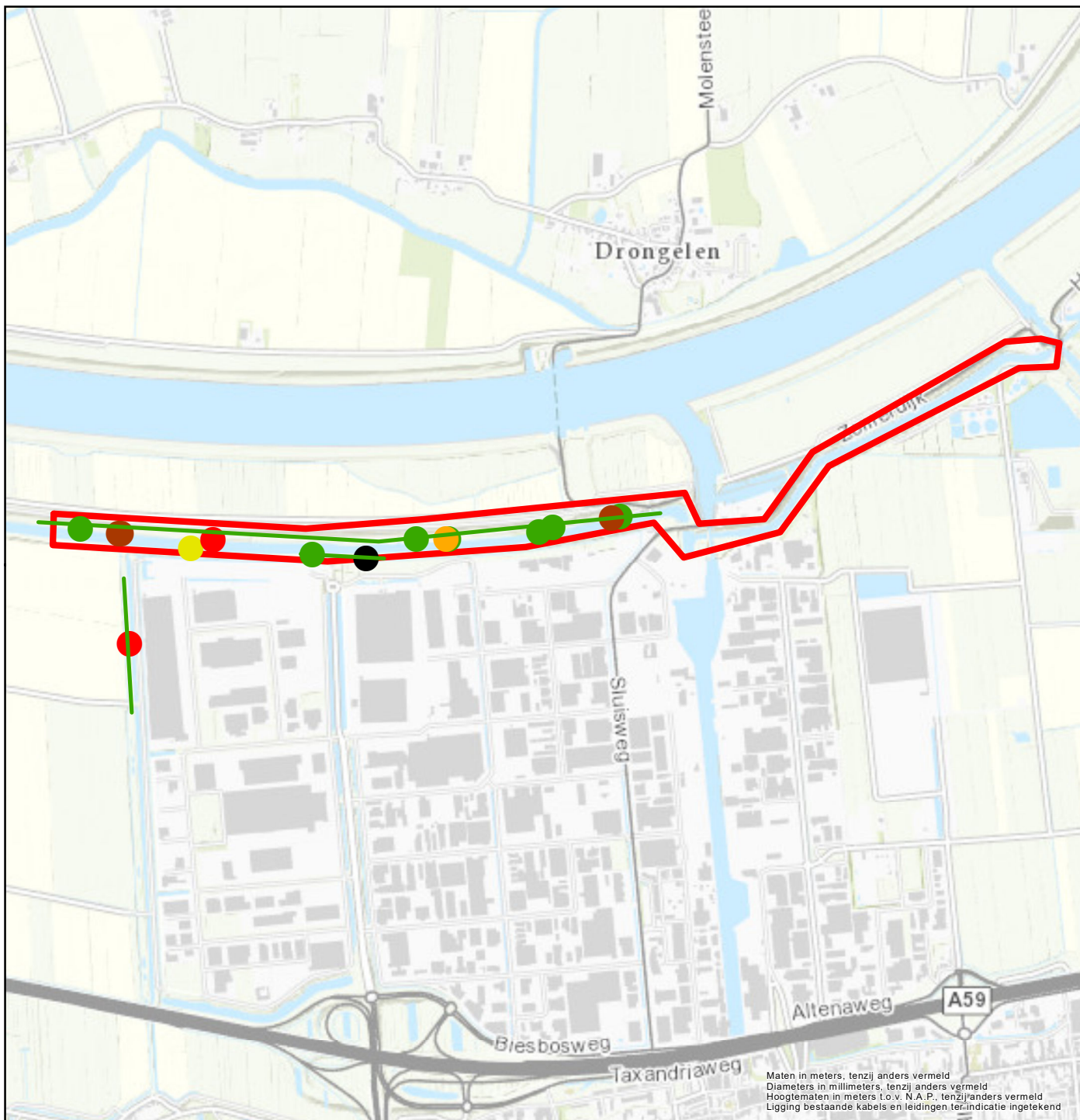
revisiedatum 09-04-2019

Project Gemaal Capelse polder Waalwijk	Onderwerp Terreininrichting	Schaal 1:500
Opdrachtgever Waterschap Brabantse Delta	Datum 15-02-2019	getekend: MK
Projectnummer 300	Tekeningnummer 300-01	Formaat A3
MAATVOERING IN HET WERK CONTROLLEREN		blad/bladen 1 / 2
bestandsnaam	onderlegger	printdatum
		versie D

Bijlage

2. Resultaten beveronderzoek

Regionale ligging schaal 1:256.488

Legenda

- Knaagsporen bever
- Buizerdnest
- Beverburcht
- Zichtwaarneming bever
- Loopspoor bever
- Hol bever
- Knaagsporen bever
- Projectgebied

0 500 1.000 Meters

Project:	1806267A00
Opdrachtgever:	Waterschap Brabantse Delta
Omschrijving:	Inventarisatie bever in kader van Wet natuurbescherming

rps Landschap en natuur Prins Mauritsstraat 17, 4141 JC Leerdam Postbus 75, 4140 AB Leerdam T +31 88 - 99 04 800 W www.rps.nl

Projectnummer:	1806267A00
Projectleider:	Jeroen Duifhuizen
Auteur:	
Fase:	Definitief
Logo opdrachtgever:	Q:\GGI\3 Geodata\3 Kaartopmaak\5 Logo's opdrachtgever en RPS

Formaat:	A4
Schaal:	1:20.000
Status:	Definitief
Datum:	14-5-2019
Blad:	1 van 1
Nummer:	xxxxxxxx-001
Wijz:	

Maten in meters, tenzij anders vermeld
Diameters in millimeters, tenzij anders vermeld
Hoogtematen in meters t.o.v. N.A.P., tenzij anders vermeld
Ligging bestaande kabels en leidingen ter indicatie ingetekend